

Programmabegroting Purmerend 2026-2029

Programma 6

Beheer openbare ruimte

Visie

De openbare ruimte is van ons allemaal. Het is de plek waar mensen verblijven, met vrienden afspreken, sporten, spelen en naar een evenement gaan. Purmerend groeit. Meer inwoners en woningen betekenen meer druk op de openbare ruimte. De wens voor meer betaalbare woningen in de stad, maakt het belang van onze parken steeds groter. Zowel boven- als ondergronds wordt het steeds voller. Dit vraagt om een leefbare en efficiënte inrichting van de openbare ruimte, waarbij het onderhoudsniveau stapsgewijs verbeterd wordt en wordt gezocht naar alternatieven, zoals gevelgroen en groene (sedum)daken.

De openbare ruimte moet een plaats zijn waar je op een aantrekkelijke en comfortabele manier kan verblijven en mensen kan ontmoeten. Er moet ruimte zijn voor water en groen, natuur, sport en spel. Ook moeten we rekening houden met klimaatadaptieve maatregelen, energietransitie, mobiliteit, een nieuwe circulaire economie en een gezonde en meer natuur-inclusieve stad (en dorpen). Dit alles heeft invloed op het gebruik, de inrichting en het beheer van onze leefomgeving.

Doelen en activiteiten

De openbare ruimte wordt gebruikt door alle inwoners, ondernemers en bezoekers van Purmerend. Die ruimte is schoon, heel, veilig, groen en richten we zo in dat we voorbereid zijn op klimaatverandering. We werken integraal door opgaven waar mogelijk aan elkaar te koppelen en werken toe naar minimaal kwaliteitsniveau B voor alle beheerdisciplines. We streven daarmee naar een toekomstbestendige en fijne leefomgeving van en voor iedereen en werken daarbij samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Het beheren van de openbare ruimte betekent het in stand houden van de bestaande situatie, maar vanwege de veranderende behoeftes ook steeds meer het (her)inrichten, optimaliseren en toekomstbestendig maken van de openbare ruimte. Door de onderhoudsplanning van de verschillende vakdisciplines zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen, zorgen we ervoor dat we zowel boven- als ondergronds zoveel mogelijk efficiënt werken.

Wat gaan we doen en wat willen we hiermee bereiken?

Integraal beheer en onderhoud

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte richten we ons op een functionele, veilige, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving.

- We actualiseren het integraal beheerplan voor het planmatig cyclisch onderhoud, zodat we de komende jaren de kwaliteit naar niveau B kunnen verbeteren. We doen dit op basis van 3 speerpunten: Klimaatadaptief beheren, Assetmanagement (risico, normkosten en kwaliteit) en Datagestuurd werken.
- In lijn met het Parkenplan worden de 8 parken stuk voor stuk opgeknapt. In 2025 en 2026 brengen we het ontwerp voor park De Dwarsgouw verder naar een Voorlopig Ontwerp en Definitief Ontwerp. Voor het Leeghwaterpark wordt het eerder vastgestelde ontwerp technisch uitgewerkt.
- De aangepakte parken beheren we op kwaliteitsniveau A, net als het winkelgebied in het centrum van Purmerend en het Marktpllein en Het Landje in Middenbeemster.
- Medio 2026 gaan we met de ervaringen en cijfers van de eerste 4 parken, de businesscase voor de laatste 4 parken (Gorse bos, Park De Uitvlugt, Park De Driegang en Groengebied Purmerland) herzien.
- We richten de openbare ruimte evenwichtig, klimaatadaptief en duurzaam in en beheren deze ook zo. In elk vakgebied zoeken we naar mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren, zowel wat betreft materialen als werkwijzen.
- In 2026 blijven we verder werken aan het vervangen van riolen en plaatsen we steeds meer ledverlichting in de stad.
- In 2025 is een scan uitgevoerd naar de mogelijkheden om niet-functionele verharding langs de hoofdtroustructuur om te zetten naar groen. Waar mogelijk voeren we dit in 2026 uit. Bij herbestratingen en herinrichtingen bekijken we deze mogelijkheden altijd.
- We volgen de kwaliteitsvoortgang door periodieke inspecties en garanderen de veiligheid met technische controles, zoals vastgelegd in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.
- In 2026 staan ongeveer 20 speellocaties gepland die toe zijn aan vervanging.
- Jaarlijks voeren we op een derde van ons bomenbestand boomveiligheidskeuringen uit. We keuren de bomen als we ze snoeien. De bomen die een risico vormen controleren we jaarlijks om te kijken of ze veilig zijn. Zo houden we onze bomen goed en veilig.

- De technische staat van het groen wordt op basis van NEN^[1]-inspecties in beeld gebracht, de kwaliteit van het dagelijks onderhoud door middel van maandelijkse beeldkwaliteitsmetingen. Deze inspecties gaan ons de komende jaren helpen om te bepalen welke locaties we gaan omvormen en welke we tijdelijk zo laten, omdat deze binnen 2 jaar in een project zitten.
- We blijven het ingezette cyclisch onderhoud in het groen uitvoeren en verbeteren de biodiversiteit, natuurinclusiviteit en groei- en leefomstandigheden voor de bomen.
- We onderzoeken welke delen van groenonderhoud we mogelijk in eigen beheer gaan doen, waaronder zelf maaien vanaf voorjaar 2027.
- We maaien het gras intensief waar het moet en extensief waar het kan. Op plekken waar gras voornamelijk wordt gebruikt om op te spelen en te recreëren maaien we vaker. Op plekken waar we de biodiversiteit willen stimuleren maaien we het gras hoogstens 2 keer per jaar. Langs wegen en op plekken waar goed zicht belangrijk is voor de verkeersveiligheid houden we het gras kort. Voor het actualiseren van de maaikaarten participeren we op wijkniveau om deze afwegingen af te stemmen met de bewoners.
- Als gemeente zijn we transparant over het inrichten van de openbare ruimte voor goed beheer. Daarom actualiseren we jaarlijks het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), waarin de laatste wet- en regelgeving en beleid staan. Dit is bedoeld voor externe partijen die werken aan de ontwikkeling of (her)inrichting van de openbare ruimte.

Wegenoverdracht Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK)

Het HHNK is volop bezig alle wegen en het wegbeheer over te dragen aan gemeenten om zich te richten op de eigen watertaak. Samen met HHNK maken we concreet welke activa overgedragen wordt, waarbij de gezamenlijk opgestelde uitgangspositie als basis dient. Om een goede businesscase op te stellen en de kwaliteit goed in beeld te brengen, voeren we, in samenwerking met HHNK, aanvullende metingen en onderzoeken uit. Dit is nodig vanwege het ontbreken van goede gegevens. Afhankelijk van de resultaten bepalen we of, wanneer en op welke manier de geplande overdracht plaatsvindt.

Verbrede duurzaamheidsagenda 'Werk aan de toekomst'

Op 27 februari 2025 heeft de gemeenteraad de verbrede duurzaamheidsagenda 'Werk aan de toekomst' vastgesteld. Het werken aan de toekomst van de gemeente Purmerend doen we aan de hand van verschillende transitiepaden. Via de sporen "We gaan anders om met water en houden het hoofd koel" en "We vinden een balans tussen mens, natuur en bebouwing" hebben de onderwerpen klimaatadaptatie en ecologie hierin een plek.

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en weersextremen nemen toe. Met de Klimaatadaptatiestrategie gemeente Purmerend 2025-2030 werkt de gemeente, in lijn met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), toe naar een klimaatbestendige en waterrobuuste stad in 2050. Bij klein- en grootschalige herstructurering van de openbare ruimte wordt klimaatadaptatie meegenomen. Binnen ruimtelijke ontwikkelingen hanteert de gemeente de Basisveiligheidsniveaus Klimaatbestendige Nieuwbouw. In 2026 worden naar verwachting onderstaande projecten klimaatbestendig uitgevoerd:

- Overwhere-Zuid deelplan A4-2: Bomen en verbeteren boomgroeiplaatsen.
- Wheermolen-Oost deelplan 11 (Boeierstraat) en deelplan 13 (Botter- en Aakstraat): Waterbergende weg, meer groen en bomen, grasverharding.

- Grijs naar groen: In 2025 is een scan uitgevoerd naar de mogelijkheden om niet-functionele verharding langs de hoofdroutestructuur om te zetten naar groen. Waar mogelijk geven we hier in 2026 uitvoering aan. Bij herbestreringen en herinrichtingen bekijken we deze mogelijkheden altijd.
- BOL Tarwestraat, Luitje Broekema en Koggenland: Waterbergende parkeerplaatsen.
- Leeghwaterpark: Meer oppervlaktewater, natuurlijke beschoeiing, groen.
- Verbeteren watersysteem: verbreden te krappe duikers in peilgebied Overwhere.

Ecologie

We blijven de komende jaren op veel plekken bouwen, wat grote invloed heeft op de lokale natuur. Het doel van de Nota Ecologie gemeente Purmerend 2025-2030 is het behouden en verbeteren van de natuur in Purmerend. Belangrijk hierbij is het verbeteren van het leefgebied van beschermde soorten. In de nota is het Puntensysteem natuurinclusief bouwen Purmerend 2.0 opgenomen, waarin uitgangspunten zijn opgenomen voor de bouw en ontwikkelingen die bijdragen aan het stedelijke klimaat en biodiversiteit. Uiteindelijk moeten inwoners, organisaties en bedrijven de ecosysteemdiensten van de natuur omarmen om het hoofd boven water te houden. Op het gebied van ecologie zetten we in op meer stedelijk (gevel)groen waar mogelijk, meer verblijfplaatsen voor flora en fauna, meer groen op boerenerven in de Beemster, en versterking van de (water)natuurverbindingen door specifieke plaatsgebonden maatregelen. In 2026 worden naar verwachting onderstaande ecologische projecten uitgevoerd:

- Bij de ijsvogelwanden in het Gorsmeer worden maatregelen getroffen voor het versterken van de visstand.
- In het Beemster Bomenmuseum (Arboretum) wordt een kerkuilentil geplaatst en paddenpoel gegraven ter bevordering van de biodiversiteit en de educatieve waarde van het arboretum.
- In 2025 en doorlopend in 2026 worden natuurinclusieve renovaties van nieuwbouwprojecten uitgevoerd waarbij 109 nestkasten worden gerealiseerd voor vleermuizen en vogels.
- In samenwerking met klimaatadaptatie wordt het Tilburyplein vergroend.
- In samenwerking met gemeente Purmerland wordt onderzocht hoe de oevers van groengebied Purmerland natuurlijker kunnen worden gemaakt met een hogere ecologische waarde.
- Gemeente Purmerend zit in de koplopersgroep voor het ontwikkelen van een biodiversiteitsmaatlat. Dit doen wij in samenwerking met 8 andere gemeenten, 2 adviesbureaus en het CROW. De biodiversiteitsmaatlat brengt in beeld hoe het gesteld is met de (voorwaarden voor) biodiversiteit, omdat de CROW beeldkwaliteitssystematiek daarvoor niet geschikt is.

Spelen

In 2026 gaan we een Speelvisie opstellen, mede gericht op ontmoeten. Met grotere en centraal gelegen speellocaties willen we ontmoeten nog meer faciliteren, én stimuleren dat zowel jongeren als ouderen het huis uit komen. Dit doen we bijvoorbeeld door het aanleggen van jeu de boules veldjes en het plaatsen van fitnessapparaten en schaaktafels op diverse locaties, waaronder in de opgeknapte parken.

Riolering

De waterketen is essentieel voor onze volksgezondheid, vooral nu we ons steeds meer bewust worden van de risico's van ziekteverwekkers en ongewenste stoffen, zoals medicijnresten en industriële verontreinigingen in water. In het gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma 2025-2030 (WRP) benoemen we de activiteiten om aan de gestelde doelen te voldoen en geven

we inzicht in de directe en indirecte riolerings- en waterkosten. Tariefaanpassingen worden doorgevoerd op basis van actuele lasten en te verwachten kosten en opbrengsten. Het WRP toont de lange termijn trend van de rioolheffing.

Bij (grootschalige) nieuwbouw en herontwikkeling houden we rekening met toekomstige ontwikkelingen, zoals extreme buien en langdurige droogte. Dit leidt tot veranderingen in de inrichting van de openbare ruimte met meer ruimte voor de (tijdelijke) opvang van water. We streven ernaar projecten te combineren en zoeken continu naar de optimale balans tussen kosten, risico's en prestaties.

We werken samen met andere gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland. De intensieve samenwerking van de afgelopen jaren en de behaalde resultaten vormen de basis om deze samenwerking voort te zetten en gezamenlijk in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Voor de regio Noorderkwartier zijn nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt tussen gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijf voor de periode 2021-2030.

Belangrijk om te weten

Oppervlaktewater

De watertaken binnen het BOR worden steeds belangrijker door klimaatverandering en de toename van extreme weersomstandigheden, zoals zware regenval en droogte. Hierdoor komt het watersysteem steeds meer onder druk te staan. Het beheer van stedelijk water wordt geregeld volgens wet- en regelgeving, zoals de Keur Waterschap, Legger Waterschap en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Door optimaal beheer en controle streven we naar een robuust en klimaatbestendig watersysteem.

Risico bedrijfsvoering

De komende jaren ligt het risico in de bedrijfsvoering van Beheer & Onderhoud vooral bij stijgende materiaalkosten, beperkte capaciteit zowel intern als extern, en de kosten voor energie, brandstof en loon. Hierdoor is er minder budget om achterstanden in te halen, waardoor het langer duurt om het beheersniveau B te bereiken. Volgens metingen van Royal HaskoningDHV is het groen inmiddels voor 94% van de stad op B-niveau.

Samen met Royal HaskoningDHV is gewerkt aan een normkostenmodel. Hierdoor krijgen we beter inzicht in de benodigde budgetten en capaciteit voor de disciplines Beheer & Onderhoud en Groen & Spelen. Dit helpt de komende jaren om beter de afweging te maken over het in eigen beheer uitvoeren, dan wel het uitbesteden van werkzaamheden.

Netverzwaring en regie in de openbare ruimte

In mei 2024 heeft Liander met de gemeente haar programma voor de netverzwaring in Purmerend gedeeld. Hierin staat dat het aantal transformatorhuisjes bijna verdubbeld moet worden, te beginnen met de Beemster. In 2025 hebben we, tezamen met Liander, een start gemaakt met de BuurtRealisatiePlannen (BRP) om per buurt de locaties van de nieuwe transformatorhuisjes te bepalen en neer te zetten. Deze opgave komt bovenop het reguliere beheer in de ondergrond. Hiervoor is een projectteam samengesteld om de opgave rondom transformatorhuisjes en de diverse werkzaamheden in de openbare ruimte te coördineren. Dit loopt in 2026 en nog meerdere jaren door, afhankelijk van de snelheid. Daarnaast is Liander bezig met de verzwaring van de middenspanning (programma Helix) en wordt het OnderStation Baanste Noord aangesloten.

Actualisatie Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI)

De geactualiseerde AVOI wordt begin 2026 voor besluitvorming voorgelegd aan de raad. Het AVOI is geactualiseerd en aangepast aan de huidige regelgeving en normen. We zijn daarmee voorbereid op de overgang van de regelgeving rondom kabels en leidingen van nutsbedrijven naar het Omgevingsplan. De regels in de AVOI over de aanleg van kabels en leidingen, behalve telecommunicatiekabels, moeten worden opgenomen in het Omgevingsplan. Dit moet uiterlijk 1 januari 2032 in het nieuwe deel van het Omgevingsplan zijn opgenomen. We streven ernaar in 2026 de leges voor de ondergrondse infrastructuur te herzien en waar nodig aan te passen.

Wat mag het kosten

Bedragen x € 1.000

PGRo6	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 bijgesteld	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	39.248	40.508	42.494	43.412	46.455	50.843	52.278
Baten	-13.431	-13.689	-14.733	-15.463	-16.839	-18.761	-20.080
Saldo	25.817	26.818	27.760	27.949	29.616	32.083	32.198

In dit programma hebben we voor de begroting 2026 € 918.000 hogere lasten en € 730.000 hogere baten ten opzichte van de bijgestelde begroting 2025. Hieronder wordt dit verder toegelicht.

Ontwikkeling exploitatie 2025-2026

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
Hogere doorbelaste apparaatskosten		
De actualisatie van loonkosten ten laste van beheer openbare ruimte (aanpassing trede 10 naar 9, formatie herstel en CAO ontwikkeling) resulteert in een hogere doorbelasting van € 386.000. Daarnaast zijn de doorbelaste huisvestingskosten (de Koog en nieuwe milieustraat) in totaal € 171.000 hoger.	557	
Hogere kapitaallasten		
De kapitaallasten zijn € 802.000 hoger volgend uit de investeringsopgave conform het integrale beheerplan openbare ruimte (IBOR). De grootste afwijkingen betreffen riolering (€ 106.000), wegen (€ 374.000) en civiele kunstwerken (€ 313.000). De overige kapitaallasten zijn per saldo € 9.000 hoger.	802	
Inspectie overdracht wegen HHNK (lagere lasten en baten)		
De inspecties en onderzoeken voor de wegenoverdracht HHNK (betreffen wegen, kunstwerken en bomen) zullen in 2025 zijn afgerond. Dit resulteert in € 438.000 lagere lasten en € 219.000 lagere baten.	-438	219
Doorbelasting Veegdienst		
De kosten voor straatreiniging worden voor 1/3 deel doorbelast aan afvalbeheer en 1/3 deel aan rioolbeheer. De actualisatie- en doorbelasting van deze kosten resulteert per saldo in € 106.000 lagere lasten voor beheer openbare ruimte (hogere lasten rioolbeheer van € 106.000 en het voordeel van de totale doorbelasting van € 212.000 op straatreiniging).	-106	
Mutatie voorziening watertaken (rioolheffing) en spaarvoorziening rioolheffing		
Er wordt met ingang van 2026 jaarlijks € 500.000 gedoteerd (voor 10 jaar) aan de nieuwe spaarvoorziening rioolheffing. Dit betreft een tussenvariant waarbij in 10 jaar tijd wordt toegewerkt naar 50% sparen en 50% activeren van de rioleringsinvesteringen. Daarnaast wordt er € 600.000 minder onttrokken aan de voorziening gemeentelijke watertaken om 100% kostendekkendheid te bereiken en uit te komen op de voorgestelde tariefstijging.	500	600
Hogere baten rioolheffing		
De baten van de rioolheffing stijgen met € 1.738.000 door de verhoging van het tarief. Dit is nodig voor de dekking van met name hogere kapitaallasten van de grote investeringen zoals Wheermolen Oost en Overwhere en voor de invoering van de nieuwe systematiek van het gedeeltelijk sparen en activeren met ingang van 2026.		-1.738
Lagere lasten ecologie		
De lagere lasten en baten ecologie betreffen voor € 151.000 het restantbudget 2025 van het 3-jaarlijks onderzoek flora en fauna en het budget 2025 van € 571.000 voor het onderzoek "versnelling natuurinclusief isoleren" met bijbehorende subsidie beschikking van de Provincie Noord-Holland van € 308.000.	-722	308
Diverse		
Afwijkingen individueel lager dan € 100.000	325	-119
Totaal	918	-730

Reserves

Reserve instandhouding openbare ruimte

De reserve heeft tot doel om instandhoudingsbudgetten flexibel en opgavegericht te kunnen inzetten, zodat de niet benutte middelen in de toekomst kunnen worden ingezet en op basis van opgave ook budgetten kunnen worden geëgaliseerd (binnen de ruimte die de reserve geeft). Hiermee wordt een toekomstig beroep op de algemene middelen voorkomen. Voor de reserve instandhouding openbare ruimte is per saldo een onttrekking begroot van € 420.000 in 2026.

Voorzieningen

Voorziening gemeentelijke watertaken

De voorziening heeft tot doel om te komen tot een meerjarige egalisatie van het tarief van de rioolheffing. In 2026 is per saldo een onttrekking aan de voorziening gemeentelijke watertaken begroot van € 380.000. Hierdoor komt het tarief uit op de voorgestelde tariefstijging.

Spaarvoorziening rioolheffing

De voorziening heeft tot doel om met ingang van 2026 binnen 10 jaar naar 50% sparen en 50% activeren van onze water- en rioleringsinvesteringen toe te werken. In 2026 is een dotatie aan de spaarvoorziening begroot van € 500.000. De jaarlijkse dotatie aan de spaarvoorziening loopt binnen 10 jaar op tot € 5.000.000.

Voorziening onderhoud begraafrechten

De voorziening heeft tot doel om de inkomsten uit meerjarig afgekochte grafrechten te egaliseren door jaarlijks een bedrag te laten vrijvallen. In 2026 is een vrijval van € 223.000 begroot en een storting van afkooprechten van € 175.000. Per saldo een onttrekking van € 48.000.

Investerings

De jaarschijf 2026 van programma 6 heeft een totaalbedrag van € 39,0 miljoen aan investeringen, waarvan € 1,3 miljoen betrekking heeft op voorgenomen investeringen: Herinrichting Purmerenderweg, Dwarsgouwpark en de Fietssnelroute Purmerend-Zaanstad-Hoorn. Afspraak voor voorgenomen investeringen is dat hiervoor een apart raadsvoorstel wordt opgesteld om tot uitgave te mogen overgaan. Van de overige investeringen heeft € 17,0 miljoen betrekking op het Gemeentelijke rioleringsplan (GRP, met name Wheermolen Oost en Overwhere), € 14,9 miljoen betrekking op wegen, € 3,2 miljoen op bruggen en € 2,6 miljoen overige (o.a. keermuren en tractie). Voor de specificatie van de investeringen wordt verwezen naar de bijlage Meerjareninvesteringsplanning.

Programma 7

Ruimtelijke ordening

Visie

In de gemeente Purmerend staat een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving voor iedereen centraal. We streven naar een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven. De gemeente stimuleert ontwikkelingen die bijdragen aan deze balans, zowel zelfstandig als samen met initiatiefnemers. De gemeentelijke inzet en de mate van (rechts)zekerheid die we inwoners en bedrijven kunnen bieden, worden per situatie bepaald. Daarbij doen we nadrukkelijk een beroep op de eigen kracht van de gemeenschap.

Het toekomstgerichte programma Purmerend 2040 blijft ook in de komende jaren een essentieel onderdeel van de inzet. We zetten deze om in een Omgevingsvisie voor 2050, die we aan het voorbereiden zijn, en we bouwen verder aan onze positie en bijdrage in de regio. Samen met onze partners werken we, onder andere vanuit de verstedelijkingsstrategie, verder aan de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA en de rest van de regio.

Doelen en activiteiten

We bouwen verder aan een complete en compacte gemeente, gebaseerd op toekomstgerichte doelstellingen en ambities, die worden bepaald vanuit de paraplu van Purmerend 2040. We doen